

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

ผลการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของป่าไม้และสัตว์ป่าบริเวณแนวเชื่อมต่อระบบนิเวศ ระหว่างเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งระยะ-นาสัก ท้องที่ตำบลลำเลียง อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง และอุทยานแห่งชาติน้ำตกหงาว ท้องที่ตำบลบางแก้ว อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง ช่วงหลักกิโลเมตรที่ 9 - 11 ของทางหลวงชนบทหมายเลข 5011 โดยด้านป่าไม้ใช้การวางแปลงตัวอย่าง ขนาด 30x60 เมตร ฝั่งละ 1 แปลงตัวอย่าง พบว่าทั้ง 2 ฝั่งซึ่งเป็นป่าดิบชื้น มีค่าดัชนีความคล้ายคลึงตามวิธีของ Sorensen 47.86% โดยแปลงตัวอย่างฝั่งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งระยะ-นาสัก พบไม้ต้น 169 ต้น 66 ชนิด 26 วงศ์ วงศ์ที่พบจำนวนชนิดมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ DIPTEROCARPACEAE 7 ชนิด MYRTACEAE 6 ชนิด ANACARDIACEAE PHYLLANTHACEAE EBENACEAE LAURACEAE และ MELIACEAE จำนวน 4 ชนิดเท่ากัน พันธุ์ไม้ที่มีค่าดัชนีความสำคัญสูงสุด 10 ลำดับแรก ได้แก่ เปล้าเถื่อน (*Ptychopyxis javanica*) ยางยูง (*Dipterocarpus grandiflorus*) ขี้หนู (*Diospyros borneensis*) คอแลนเขา (*Xerospermum laevigatum*) และขี้ชันโจร (*Kokoona filiformis*) นากบุด (*Mesua ferrea*) พิกุลนก (*Payena lanceolata*) กอกเขา (*Dacryodes rostrata*) แดงเขา (*Syzygium attenuatum* subsp. *circumscissum*) และลึงค้ำวใบเล็ก (*Drypetes longifolia*) ส่วนแปลงตัวอย่างฝั่งอุทยานแห่งชาติน้ำตกหงาว พบไม้ใหญ่ 193 ต้น 82 ชนิด 31 วงศ์ วงศ์ที่พบจำนวนชนิดมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ DIPTEROCARPACEAE และ MELIACEAE 7 ชนิดเท่ากัน, MYRTACEAE 6 ชนิด, MALVACEAE และ PHYLLANTHACEAE จำนวน 5 ชนิดเท่ากัน พันธุ์ไม้ที่มีค่าดัชนีความสำคัญสูงสุด 10 ลำดับแรก ได้แก่ เสียดใบเล็ก (*Pentace curtisii*) กระเบาค่าง (*Hydnocarpus castanea*) กาแรงหิน (*Koiloceras longifolium*) นากบุด (*Mesua ferrea*) ยางยูง (*Dipterocarpus grandiflorus*) กะอาม (*Crypteronia paniculata*) ขี้หนู (*Diospyros borneensis*) หมักใบเบี้ยว (*Drypetes laevis*) ไม้้นกค้อ (*Xanthophyllum flavescens*) และลึงค้ำวใบเล็ก (*Drypetes longifolia*) โดยทั้ง 2 แปลงตัวอย่าง มีค่าดัชนีความคล้ายคลึงซึ่งคำนวณตามวิธีของ Sorensen (1948) อยู่ที่ 47.86% มีจำนวนชนิดที่เหมือนกัน 56 ชนิด จากทั้งหมด 178 ชนิด

ด้านสัตว์ป่าใช้วิธีวางแนวสำรวจในแนวเหนือใต้จากถนนลึกเข้าไป 3 กิโลเมตร โดยแต่ละแนวห่างกัน 300 เมตร จำนวนฝั่งละ 6 แนวสำรวจ รวมระยะทาง 36 กิโลเมตร ทำการสำรวจ 2 ครั้ง ในฤดูร้อนและฤดูฝน พบว่าทั้ง 2 ฝั่งมีค่าดัชนีความคล้ายคลึงของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมตามวิธีของ Jaccard 0.48 หรือ 48% มีชนิดสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่พบทั้ง 2 ฝั่งที่ 13 ชนิด จากที่พบในฝั่งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งระยะ-นาสัก 17 ชนิด ที่มีความชุกชุมมาก 4 ชนิด ได้แก่ หมูป่า (*Sus scrofa*) กระรอกท้องแดง (*Callosciurus erythraeus*) ชะมดแผงหางปล้อง (*Viverra zibetha*) และลิ่นพันธุ์ใต้ (*Manis javanica*) และฝั่งอุทยานแห่งชาติน้ำตกหงาว 23 ชนิด มีความชุกชุมมาก 5 ชนิด ได้แก่ หมูป่า (*Sus scrofa*) กระรอกท้องแดง (*Callosciurus erythraeus*) เม่นหางพวง (*Macaca nemestrina*) ค่าง

แว่นถิ่นใต้ (*Trachypithecus obscurus*) และลิงเสน (*Macaca arctoides*) พบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่มีบทบาทสำคัญในระบบนิเวศป่าไม้ จำนวน 4 ชนิด ได้แก่ หมูป่า (*Sus scrofa*) หมิวหมา (*Helarctos malayanus*) เลียงผา (*Capricornis sumatraensis*) และเสือดาว (*Panthera pardus*) โดย 3 ชนิดแรกพบร่องรอยทั้ง 2 ผังแนวสำรวจ ส่วนเสือดาวพบรอยเท้าในแนวสำรวจฝั่งอุทยานแห่งชาติน้ำตกหงาว

สำหรับสัตว์ป่าประเภทอื่นๆได้ทำการสำรวจเบื้องต้นเพื่อจัดทำเป็นบัญชีรายชื่อขึ้น พบนก 58 ชนิด สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม จำนวน 23 ชนิด และสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก จำนวน 12 ชนิด

ส่วนปัญหาภัยคุกคามที่พบในพื้นที่ศึกษาแนวเชื่อมต่อระบบนิเวศ นอกจากปัญหาเรื่องถนนที่ทำให้เกิดการแยกขาดออกจากกันของพื้นที่อนุรักษ์แล้ว ปัญหาการเข้ายึดครองพื้นที่ของราษฎรเพื่อทำเกษตรกรรม ถือเป็นภัยคุกคามที่ค่อนข้างรุนแรงโดยเฉพาะในฝั่งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งระยะนาสัก รองลงมาได้แก่ปัญหาเรื่องการล่าสัตว์ โดยพิจารณาจากร่องรอยของอุปกรณ์ดักสัตว์ป่า ปลูกกระสุน กองไฟ และเพิงพักชั่วคราว ที่พบในแนวเส้นสำรวจทั้งสองฝั่ง

ข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ประการหนึ่งของการศึกษาในครั้งนี้ สามารถใช้เป็นกรณีศึกษาว่า การสร้างถนนตัดผ่านพื้นที่อนุรักษ์ หรือแม้แต่การขยายถนนในอนาคตก็ตาม ควรมีการศึกษาผลกระทบต่อสัตว์ป่าอย่างจริงจังก่อนที่จะมีการอนุมัติโครงการ และควรมีการออกแบบโครงสร้างของถนนให้สัมพันธ์กับลักษณะภูมิประเทศ เพื่อเอื้อต่อการข้ามไปมาของสัตว์ป่า โดยจากการศึกษาพบว่าความคล้ายคลึงกันของทั้งแหล่งที่อยู่ และตัวสัตว์ป่าเองของทั้งสองฝั่งพื้นที่อนุรักษ์ มีความคล้ายคลึงกันถึง ร้อยละ 50 แสดงให้เห็นว่าสัตว์ป่าพร้อมที่จะเดินข้ามไปมาเพื่ออยู่อาศัยและหากินได้ หากผืนป่าเชื่อมติดกัน แต่จากรายชื่อสัตว์ป่าที่พบ มีเพียงสัตว์ป่าขนาดเล็กและขนาดกลางที่ใช้พื้นที่ในแนวศึกษา หากเป็นไปได้ ทางข้ามของสัตว์ป่าที่ควรสร้าง จึงควรเป็นเพียงทางข้ามขนาดเล็กมีความกว้างไม่เกิน 10 เมตร พาดคล้องมถนนจากฝั่งหนึ่งไปยังอีกฝั่ง โดยจำนวนของทางข้ามควรให้กระจายตามแนวด้านสัตว์ที่สำรวจพบ น่าจะเพียงพอ